УДК 347.235: 351.755.2 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ НЕРУХОМОГО МАЙНА: СОЦІАЛЬНА ТА ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Курило В.І., д.ю.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті доводиться факт неконституційності законодавчих та нормативно-правових актів, на підставі яких Центр державного земельного кадастру при "Державному комітеті України по земельних ресурсах, комунальні підприємства бюро технічної інвентаризації" та "Інформаційний центр" Міністерства юстиції України, у тому числі й відповідні органи державної виконавчої влади, наділені повноваженнями щодо реєстрації конституційних прав.

Ключові слова: реєстрація, державна реєстрація права власності, нерухоме майно, неконституційність, верховенство права.

Курило В.И. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ИНСТИТУТА ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИСТРАЦИИ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА: СОЦИАЛЬНАЯ И ПРАВОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА / Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Украина

В статье доказывается факт несоответствия конституции законодательных и нормативно правовых актов, на основании которых Центр государственного земельного кадастра при "Государственном комитете Украины по земельным ресурсам, коммунальные предприятия бюро технической инвентаризации" и "Информационный центр" Министерства юстиции Украины, в том числе и соответствующие органы государственной исполнительной власти, наделенные полномочиями относительно регистрации конституционных прав.

Ключевые слова: регистрация, государственная регистрация права собственности, недвижимое имущество, несоответствия конституции, верховенство права.

Kurilo V.I. THE MODERN STATE OF STATE REGISTRATION INSTITUTE OF IMMOVABLE PROPERTY: SOCIAL AND LEGAL DESCRIPTION / National university of biological resources and nature using of Ukraine, Ukraine

In the article the fact of disparity of constitution and legislative, normatively legal acts is proved on the basis of which Center of the state landed cadastre at the Statutory broker of Ukraine on the landed resources, communal enterprises of bureau of the technical inventory taking and "Informative center" of Ministry of justice of Ukraine, including proper executive public authorities, provided with plenary powers in relation to registration of constitutional rights.

Key words: registration, state registration of right of ownership, real estate, disparities of constitution, supremacy right.

Соціальні процеси, зокрема формування основ правової держави і громадянського суспільства, що відбуваються в Україні уже майже два десятиріччя, проходять за складних та суперечливих умов. Характерними рисами цього періоду є протистояння і боротьба різних політичних сил, невизначеність орієнтирів і меж реформування владних інститутів, неузгодженість загальних, групових та індивідуальних інтересів, соціальні конфлікти, системна криза політичної та соціальної сфер.

Ситуація погіршується тим, що в умовах всебічної дестабілізації суспільного життя, недосконалості демократичних інститутів та ринкових механізмів певні сили намагаються обмежити стимулюючий вплив держави та громадянського суспільства на трансформаційні процеси з метою задоволення своїх корисливих інтересів. Негативним процесам певною мірою сприяє гальмування з боку вищих посадових осіб щодо проведення адміністративної реформи. Корумпованість державного апарату, гілок влади вкрай негативно впливає фактично на всі сторони суспільного життя, насамперед, на діяльність політичних інститутів країни, стан економічної реформи, правову і соціальну захищеність громадян, довіру населення до влади тощо. Як зазначає В.М. Литвин, в Україні створено суспільство, "яке значною мірою спирається на зв’язки, закулісні інтриги, здирництво". Осідання значних коштів у кишенях, точніше сказати – на рахунках фінансово-промислових груп та кланів, не посилює, а послаблює до межі владу. "Якби не було такого масштабного розкрадання державного майна та ресурсів – не було б панування олігархічних кланів, перманентного відмивання і вивозу національного капіталу. Зрештою, не було б таких вражаючих масштабів бідності людей". Означені особи "не зацікавлені у формуванні вільного ринку, оскільки експлуатація державної влади у власних економічних інтересах є запорукою їх процвітання", а це призводить до прийняття лобістських законів, які "забезпечуються предметним супроводом починаючи з розробки і особливо після їх

підписання". З огляду на вимоги Парламентської Асамблеї Ради Європи, НАТО, ОБСЄ щодо захисту прав людини та верховенства права, – стан прозорості й демократизму суспільних процесів в Україні перебуває на рівні, який не співвідноситься з усталеними європейськими стандартами [1]. Зазначене констатується керівником Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні Ніко Ланге, який говорить, що застосування права в Україні є свавільним та суперечливим [2].

Висока корумпованість серед держслужбовців стала не лише правовою, а й соціальною проблемою в державі. Більше того, означене явище поширило свій вплив на процес впровадження в життя суспільства законодавчих актів для легалізації злочинних цілей, у тому числі й для отримання легалізованим шляхом, під гаслом захисту прав громадян, грошових коштів на користь певних кланів.

Яскравим прикладом наведеному є прийняття законодавчих норм та нормативно-правових актів, якими встановлюються "додаткові управлінські послуги" для легалізації отримання незаконних платежів нібито з метою: "інформаційно-технічного забезпечення судового процесу" (отримувач: державне підприємство "Судовий інформаційний центр", м. Львів) [3; 4]; "забезпечення визнання та захисту державою речових прав" (отримувачі: державне підприємство "Інформаційний центр" [5] Міністерства юстиції України; Центр державного земельного кадастру [6] при Державному комітеті України по земельних ресурсах); "створення конкурентного середовища у сфері державних закупівель" (отримувачі: створені "громадською спілкою" [7] (Тендерною палатою України) комерційні структури, на рахунки яких надходять величезні грошові кошти від сплати фіскальних тендерних процедур) тощо.

Як ми вбачаємо, закон злочинно використовується у якості інструменту для вирішення корпоративно-корисних інтересів чиновництва та вузького кола можновладців. При цьому, захист майнових прав громадян держави залишився на рівні пострадянського періоду; штучно введене адміністративне провадження з реєстрації конституційних прав перетворилося в спеціальний вид бізнесу на користь підприємницьких структур органів державної виконавчої влади, не зважаючи на заборону створення позабюджетних фондів, можливість мати позабюджетні спеціальні рахунки та використовувати кошти, одержані за здійснення функцій держави, що передбачають видачу дозволів (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрацій та інших дій на платній основі, у будь-який інший спосіб, крім зарахування таких коштів до Державного бюджету України [8].

За останні роки означеної проблеми тією чи іншою мірою торкалися ряд учених-правознавців, зокрема В.Б. Авер'янов, О. Віхров, П. Кулініч, Колодій А.М., Овчарук С.С. та деякі інші.

Проте в правовій науці відсутні роботи, які б якимось чином виправдовували та обгрунтовували необхідність порушень статей 5, 8 та 19 Конституції України.

З огляду на наведене метою статті є доведення положень про неконституційність законодавчих та нормативно-правових актів, на підставі яких Центр державного земельного кадастру при Державному комітеті України по земельних ресурсах, комунальні підприємства бюро технічної інвентаризації" та "Інформаційний центр" Міністерства юстиції України, у тому числі й відповідні органи державної виконавчої влади, наділені повноваженнями щодо реєстрації конституційних прав.

За всіх часів земля та нерухомість завжди були джерелом поповнення державної скарбниці. З цією метою держава здійснювала і здійснює облік об'єктів (земельних ділянок, нерухомих об'єктів) та осіб, яким вони належать. Так, ще за часів Римської держави існували спеціальний податок на землі та єдина форма публічної реєстрації договорів купівлі-продажу землі на всій території Риму [9, 111].

Історичні документи, датовані 1572 роком, свідчать про існування в Україні "Ревізьких реєстрів" або "книг для запису справ, документів, майна, земельних володінь і т.ін." [10, 484-485]. Починаючи з 16 жовтня 1922 року і майже до прийняття вищенаведених неконституційних норм, в Україні здійснюється державний запис землекористувань або земельна реєстрація [11, 141-144].

Облік та реєстрація нерухомого майна (будівель) як у дореволюційний період, так і після встановлення комуністичного режиму здійснюється шляхом запису в книгах реєстрів володінь та окладних книгах [12, 46-47].

Володіння землею та будівлями безпосереднім чином пов'язується з адміністративними правовідносинами (здійснення реєстрації; сплата податків та зборів; дотримування будівельних та протипожежних правил; відносини, пов'язані з правом забудівлі тощо) [13].

Проголошуючи захист прав та законних інтересів громадян, Конституція України, як Основний Закон держави, гарантує їх (ст.22), а тому її положення не потребують прийняття будь-якого закону про реєстрацію конституційних прав (ст.41) [14]. Визначене проголошено через "відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та прийдешніми поколіннями". У той же час вона визначає обов'язок і право держави щодо обліку нерухомого майна і його своєчасного оподаткування та одночасно встановлює обов'язок громадян щодо щорічного подання до податкових інспекцій за місцем проживання декларацій про свій майновий стан та доходи (ст.67).

З моменту проголошення незалежності України [15] минуло не так багато часу, але всупереч вимогам Конституції України (ст. 8) та за відсутності законодавчих підстав, Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України затверджує "Інструкцію про порядок ***державної реєстрації права власності*** на об'єкти нерухомого майна, що перебувають у власності юридичних та фізичних осіб" [16].

Так само з порушенням конституційних норм приймається Указ глави держави, але вже на користь комерційної структури при Міністерстві юстиції України [17]; внаслідок відомчих конкуруючих підстав проект Закону України "Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно", який поданий главою держави на розгляд Верховної Ради України 7 липня 1999 року, відхиляється [18] .

Надалі Указом від 17 лютого 2003 р. [19] на Держкомзем покладається обов'язок здійснення реєстрації в складі державного земельного кадастру: а) земельних ділянок та нерухомого майна; б) прав на земельні ділянки та нерухоме майно; в) договорів оренди земельних ділянок; г) ведення Державного реєстру прав на землю; д) ведення Державного реєстру прав на нерухоме майно; д) надання громадянам і юридичним особам додаткових платних послуг у сфері землеустрою тощо, що і знайшло відображення в Положенні про Держкомзем (підпункт 11 п.4) [20].

Загальна гіпотеза дослідження базується на обов'язковості відповідності законів та інших нормативно-правових актів Основному Закону. Адміністративно-правове регулювання питань обліку, реєстрації та оподаткування нерухомого майна повинні здійснюватись лише на підставі, у межах повноважень та в спосіб, що передбачений Конституцією України.

Повноваження державного органу з питань земельних ресурсів випливають саме зі змісту ст.14 Конституції, якою визначено, що земля є основним національним багатством. Тобто повноваження Держкомзему полягають саме в провадженні державної політики, направленої на здійснення заходів щодо охорони землі. На означений орган не поширюються положення статей 5 та 13 Конституції України (від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією). Автори підручника "Земельне право України" зазначають, що для органів спеціальної компетенції "управління у галузі використання та охорони земель є головним або одним з головних напрямів їх діяльності"; сутністю земельного права є забезпечення "раціонального використання і охорони земель для належних умов життедіяльності людей" [21, 182; 20].

Змістом діяльності Міністерства юстиції України є організація здійснення державної правової політики, у тому числі й захист прав особистості. Згідно з Рекомендацією Комітету Міністрів державам-членам R(86)12 [22] судові органи повинні бути позбавлені функцій реєстрації прав власності тощо, оскільки це заважає їм здійснювати свою основну функцію щодо здійснення управління судовою системою.

Діяльність бюро технічної інвентаризації регулюється чинним законодавством, відомчими актами та Концепцією розвитку житлово-комунального господарства в Україні [23], одним з напрямів якої є впровадження державної системи реєстрації, обліку та оцінки вартості

нерухомого майна, а також системи нагляду і контролю за його використанням та утриманням. Безпосередньо діяльність зазначених структур визначається чинним законодавством та статутом.

За слушною думкою В.В. Кравченко, центральний орган державної виконавчої влади повинен забезпечувати проведення в життя державної політики у відповідній галузі чи сфері на всій території України, здійснювати керівництво дорученою йому сферою управління та нести відповідальність за стан її розвитку [24, 317].

Повертаючись до питань, пов'язаних з виконанням Указу від 17 лютого 2003 року, зауважимо, що цим документом (п.2) були скасовані раніше надані Мін'юсту повноваження щодо реєстрації прав на нерухоме майно та ведення Державного реєстру прав на нерухоме майно. Всупереч Указу та чинному законодавству у веденні Мін'юсту залишаються повноваження щодо здійснення нормативно-методичного забезпечення діяльності бюро технічної інвентаризації з питань реєстрації прав власності на нерухоме майно, які свого часу були вилучені в Держжитлокомунгоспу на користь Мін'юсту. Але не зважаючи на факт позбавлення Мін'юсту повноважень, його нормативно-правові акти в зазначеній частині не скасовані і надалі продовжують діяти норми "Тимчасового положення про порядок реєстрації прав власності на нерухоме майно" [25], "Порядок ведення Реєстру прав власності на нерухоме майно" [26], "Тарифи за надання витягів з Реєстру прав власності на нерухоме майно" [27], "Тарифи за надання послуг державним підприємством "Інформаційний центр" [28] тощо. Слід відзначити, що грошові кошти за виконання робіт безпосередньо Бюро технічної інвентаризації, яке не входить до структури Мін'юсту та підпорядковане безпосередньо Держжитлокомунгоспу, відповідно до наказу Мін'юсту "Про затвердження тарифів за надання витягів з Реєстру прав власності на нерухоме майно" перераховуються і понині на поточний рахунок "Інформаційного центру" Мін'юсту (п.п.2,4)!

Ігноруючи проголошені Конституцією України принципи, законодавець у базовому акті цивільного законодавства встановив адміністративні положення щодо реєстрації конституційних прав [29], а надалі в розвиток цих положень прийняв законодавчий акт [30], в якому маніпулюючи ім'ям держави надав реєстраційні повноваження господарюючим суб'єктам, а не державним органам, які відповідно до вимог Основного Закону можуть виступати від імені держави. Тобто, замість об'єктивно бажаної формули "*система державних органів* реєстрації прав" законодавець ст.5 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень" надає повноваження "госпрозрахунковим юридичним особам з консолідованим балансом" , які і становлять *систему органів державної* реєстрації прав і нібито можуть від імені держави здійснювати захист прав громадян.

Неконституційним актом порядок набуття майнових прав прирівняний до адміністративного провадження у справі за заявою власника або іншими словами до встановлення обов'язковості подання заяви про забезпечення визнання та захисту гарантованих державою конституційних абстрактних прав за плату, які до того ж визнані неспоживною річчю (ч.2 ст.190 ЦКУ). Більш того, не зважаючи на конституційні приписи та всупереч Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх об межень", до реєстраційного процесу залучене державне підприємство "Інформаційний центр" Міністерства юстиції України.

Аналіз чинного законодавства свідчить про те, що діючі протягом десятиріч реєстраційні процедури відносно земельних ділянок та нерухомого майна виписувались на користь чиновника, а не громадянина, оскільки при переході земельної ділянки або нерухомості кожного разу вимагається виготовлення нового державного акту або свідоцтва, виконується процедура реєстрації і кожного разу від власника або користувача вимагається сплата коштів, не зважаючи на те, що характеристика цих об'єктів є сталою і не потребує додаткових затверджень, експертиз, огляду, обміру, переоцінки тощо.

Таким чином, химерний баланс "радянської стабільності" державної реєстрації нерухомого майна та правового захисту власників, який не узгоджується з положенням чинної Конституції України, з прийняттям вищезазначених норм набрав ще більш негативних рис для більшості пересічених громадян, створивши сприятливі умови для перетворення системи державного регулювання майнових відносин у нерухомості на деякий спеціальний вид державно-

комерційного бізнесу, в тому числі й для розвитку криміногенної обстановки у зазначеній сфері.

За виразом П. Кулініча, "всі ми маємо можливість спостерігати чергове українське законодавче "диво" – закон було прийнято, він набув чинності, але ... на практиці не застосовується жодна з його статей"; буксування" Закону про державну реєстрацію прав автор пов'язує з його принциповими вадами, правовим нігілізмом. що криється в неподоланій "до цього часу відомчій конкуренції, і намаганні деяких посадових осіб підзаробити трохи грошенят у каламутній воді переходу від старої до нової системи державної реєстрації прав" тощо [31].

Проголошуються декларації про забезпечення визнання та захисту державою речових прав та обіцянки щодо розробки проекту закону про гарантійний фонд Державного реєстру прав на нерухоме майно та їх обмежень [32, 33], у тому числі й пропозиції, згідно з якими розпорядником гарантійного фонду пропонується визначити Центр державного земельного кадастру. Слід зазначити, що згідно з пропозиціями, кошти гарантійного фонду не входять до Державного бюджету України і обліковуються на окремому рахунку Центру державного земельного кадастру…

Слід також зазначити, що порядок ведення Державного реєстру прав, що передбачений ч.6 ст.12 Закону про реєстрацію прав, на цей час відсутній, так само як і гарантійний фонд для відшкодування збитків, завданих з вини "недержавного органу державної реєстрації прав" [34].

Положення ускладнюється тим, що існуючі та розпорошені по відомчим структурам реєстри прав, земельних ділянок, нерухомого майна, заборон на відчуження нерухомого майна, застав, правочинів та іпотек, реєстрації договорів оренди тощо не можуть об'єктивно вважатись цілісною єдиною державною інформаційною системою обліку об'єктів оподаткування, власників та користувачів земельних ділянок та нерухомого майна. Такий стан речей створює перешкоди для належного державного управління нерухомим майном, нівелює його облік та оподаткування, не сприяє належному захисту прав і законних інтересів держави, власника та користувача, перешкоджає реалізації прав та законних інтересів покупців нерухомості, інвесторів, кредиторів, ускладнює функціонування товарного обороту земельних ділянок та нерухомого майна тощо.

Наведене свідчить про те, що адміністративно-правове регулювання реєстрації, обліку та оподаткування нерухомого майна здійснюється м'яко кажучи, заради "відомчих інтересів" і лежить у площині, занадто далекій від соціальних інтересів та їх захисту. Як зазначає Колодій А.М., правові реформи, що здійснюються в Україні, прикриваються завісою загальнонародних інтересів, соціальних структур і спільностей суспільства, колективів і особистостей. Існування в Україні протягом тривалого часу командно-бюрократичної управлінської системи призвело до звеличення публічного, особливо адміністративного права, за рахунок правового захисту інтересів особистості та колективів, до надмірного державно-апаратного адміністративного втручання у різноманітні сфери цивільного права та юридичної регламентованості майнових відносин, що негативно вплинуло не тільки на економіку, а й на політику... [35, 61-62]. Зазначене знаходиться в причинному зв'язку з національним законодавством, прийнятим поза правовою логікою та загальноприйнятими міжнародними нормами.

Чисельні факти свідчать про те, що визначений ст.8 Конституції України принцип верховенства права свідомо ігнорується не тільки Верховною Радою України та Президентом України, але й органами державної виконавчої влади, які для досягнення своїх інтересів діють на власний розсуд, всупереч вимогам чинного законодавства, насамперед Конституції держави.

Наведене є достатнім для наступних висновків:

- встановлені Основним Законом України положення не підлягають довільному тлумаченню законами та іншими нормативно-правовими актами, а тому будь-які повноваження, які надані Мін'юсту, Держкомзему та їх комерційним структурам всупереч Конституції України, є незаконними;
- стан законності у сфері правового регулювання державної реєстрації нерухомого майна прямо і безпосередньо залежить від стану відповідності законодавчих та нормативно-правових актів чинній Конституції України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виступ Голови Верховної Ради України В.М. Литвина при закритті П'ятої сесії Верховної Ради України 2 липня 2004 року [Електронний ресурс]. –Режим доступу: ttp://portal.rada.gov.ua/control/uk/publish/article/news.
2. Ніко Ланге. Україна не є правовою державою [Електронний ресурс]. –Режим доступу: www.helsinki.org.ua/inde.
3. Про створення єдиної комп'ютерної мережі арбітражних судів: Постанова КМУ від 19 квітня 1999 р. № 610 // Інформаційно-довідкова система "Право" – Інформаційно-аналітичний центр "БІТ" [Електронний ресурс]. –Режим доступу: www.legal.com.ua.
4. Про внесення змін до Арбітражного процесуального кодексу України: Закон України від 21 червня 2001 року № 2539-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 36. Ст. 188.
5. Про державне підприємство "Інформаційний центр" Міністерства юстиції: Постанова КМУ від 14 липня 1999 року № 1272 // Офіційний вісник України 1999. – № 29, С. 64.
6. Статут Центру державного земельного кадастру при Державному комітеті України по земельних ресурсах: Затверджений Головою Державного комітету України по земельних ресурсах Л. Новаковським 27.11.97 // Інформаційно-довідкова система "Право" – Інформаційно-аналітичний центр "БІТ" [Електронний ресурс]. –Режим доступу: www.legal.com.ua.
7. Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти: Закон України 22 лютого 2000 року № 1490-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000.– № 20. – Ст. 148.
8. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30 червня 1999 року № 783-XIV (ст.3) // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 34. – Ст. 274.
9. Підопригора О.А. Основи римського приватного права: Підручник.– К.: Вища школа, 1995. – 267 с.
10. Словник української мови, Т.8 Видавництво "Наукова думка" Інститут мовознавства ім. О.О. Потебни АН УРСР, 1977. – 802 с.
11. Маркевич Є.Д. Земельний кодекс УСРР з поясненнями для селян. – Ухвалено до друку П/С Преси і видавництва сільсько-господарського наукового комітету Н.К.З.С. (Протокол Ч.39, 20-го липня 1926 року). – Київський Окрліт №19560. – Київ.– 1927. – 156 с.
12. О порядке установления факта владения немуниципализированными строениями: Циркуляр Народного Комиссариата Юстиции и Народного Комиссариата Внутренних дел от 29 октября 1924 года № 185/463 // "Еженед.Сов. Юст.". – 1924.– № 44.
13. Про надання чинності Адміністративному кодексові УРСР: Постанова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету від 12 жовтня 1927 року (надано чинності з 1 лютого 1928 року) // Зб. Уз. УРСР 1927. – № 31. – арт. 142.
14. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30 від 23.07.1996 р.
15. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради Української РСР від 24 серпня 1991 року № 1427-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 38. – Ст. 502.
16. Про затвердження Інструкції про порядок державної реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна, що перебувають у власності юридичних та фізичних осіб: Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 09.06.98 № 121 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 26. – С. 203.
17. Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно: Указ Президента України від 16 червня 1999 року № 666/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 24. – С. 70.

18. Про проект Закону України про державну реєстрацію прав на нерухоме майно: постанова Верховної Ради України від 7 липня 1999 року № 837-XIV // Офіційний вісник України. – 1999. – № 28. – С. 58.

19. Про заходи щодо створення єдиної системи державної реєстрації земельних ділянок, нерухомого майна та прав на них у складі державного земельного кадастру: Указ Президента України від 17 лютого 2003 року № 134/2003 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 8. Ст. 301.

20. Про Положення про Державний комітет України по земельних ресурсах: Указ Президента України від 14 серпня 2000 року № 970/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 33. – Ст. 1401.

21. Земельне право України: Підручник / М.В.Шульга (кер.авт.кол.), Г.В. Анісімова, Н.О. Багай, А.П. Гетьман та ін.; За ред.М.В. Шульги. – К.: Юрінком інтер, 2004. – 368 с.

22. Рекомендация №R (86) 12 Комитета Министров государствам-членам относительно мер по недопущению и сокращению чрезмерной рабочей нагрузки на суды от 16 сентября 1986 года // Інформаційно-довідкова система "Право" – Інформаційно-аналітичний центр "БІТ": www.legal.com.ua.

23. Про Концепцію розвитку житлово-комунального господарства в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 1995 р. № 150, із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1607 від 30.11.2004 // Інформаційно-довідкова система "Право" – Інформаційно-аналітичний центр "БІТ": www.legal.com.ua.

24. Кравченко В.В. Конституційне право України. Навчальний посібник. Друге вид., доповнене. – К.: Атіка, 2002. – 480 с.

25. Про затвердження Тимчасового положення про порядок реєстрації прав власності на нерухоме майно: Наказ Міністерства юстиції України від 07.02.2002 №7/5 // Офіційний вісник України 2002. – № 8. – Ст. 383.

26. Про затвердження Порядку ведення Реєстру прав власності на нерухоме майно: Наказ Міністерства юстиції України від 28.01.2003 № 7/5 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 7. – Ст. 297.

27. Про затвердження тарифів за надання витягів з Реєстру прав власності на нерухоме майно: Наказ Міністерства юстиції України від 20.09.2002 № 83/5 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 40, С. 88. Ст. 1880.

28. Про встановлення тарифів за надання послуг державним підприємством "Інформаційний центр" Міністерства юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 09.07.2007 р. № 473/5 // Інформаційно-довідкова система "Право" – Інформаційно-аналітичний центр "БІТ" [Електронний ресурс]. –Режим доступу: www.legal.com.ua.

29. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (ст.182) // Інформаційний бюлетень НКРЕ. – 2003. – № 7.

30. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 1 липня 2004 року № 1952-IV // Президентський вісник. – № 27 від 01.09.2004 р.

31. П.Кулініч. Правові аспекти становлення державної реєстрації прав на нерухомість в Україні // Юридична газета № 10(70) від 31 травня 2006 року; http://www.yur-gazeta.com.

32. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 червня 2005 року "Про стан додержання вимог законодавства та заходи щодо підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель": Указ Президента України від 21 листопада 2005 року № 1643/2005 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 47. – Ст. 2943.

33. Про затвердження заходів щодо детінізації національної економіки на 2006-2007 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2005 р. № 367-р [Електронний ресурс]. –Режим доступу: www.rada.kiev.ua.

34. Проект Закону Украни "Про гарантійний фонд Державного реєстру прав на нерухоме майно та їх обмежень ": поданий Демьохіним В.А. 6 грудня 2005 року, реєстр. № 8541 [Електронний ресурс]. –Режим доступу: www.rada.kiev.ua.

35. Колодій А.М. Принципи права України: Монографія. – Київ: Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.

УДК 342.924: 369.22

ЛІЦЕНЗУВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ

Стеценко В.Ю., к.ю.н., доцент

Київський національний університет культури і мистецтв

У статті аналізуються правові питання ліцензування страхової діяльності у контексті запровадження в Україні обов'язкового медичного страхування. Особлива увага приділена питанням визначення терміну „ліцензування " та проблемам ліцензування страхових медичних організацій.

Ключові слова: ліцензування, страхова діяльність, обов'язкове медичне страхування.

Стеценко В.Ю. ЛИЦЕНЗИРОВАНИЕ СТРАХОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В КОНТЕКСТЕ ВНЕДРЕНИЯ В УКРАИНЕ ОБЯЗАТЕЛЬНОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ / Киевский национальный университет культуры и искусств, Украина

В статье анализируются правове вопросы лицензирования страховой деятельности в контексте внедрения в Украине обязательного медицинского страхования. Особое внимание уделено вопросам определения термина «лицензирование» и проблемам лицензирования страховых медицинских организаций.

Ключевые слова: лицензирование, страховая деятельность, обязательное медицинское страхование.

Stetsenko V.Y. LICENSING OF INSURANCE ACTIVITY IN CONDITIONS OF INTRODUCING IN UKRAINE COMPULSORY MEDICAL INSURANCE / Kyiv national university culture and arts, Ukraine

The legal questions of licensing of insurance activity in conditions of introducing compulsory medical insurance in Ukraine are analyzed in the article. Special attention is paid to the definition of the term "licensing" and to the problems of licensing of insurance medical organizations.

Key words: licensing, insurance activity, compulsory medical insurance.

Реалії сьогодення свідчать про пожвавлення наукового інтересу до проблем правового регулювання медичної діяльності, проявом чого стала поява навчальної та наукової літератури з проблематики медичного права [1]. У контексті потенційного запровадження в нашій державі обов'язкового медичного страхування **практично значимим** видається розгляд особливостей здійснення ліцензування тих видів діяльності, котрі потенційно впливають на якість та безпеку надання медичної допомоги, об'єктивність та прозорість відносин між суб'єктами медичного страхування. Ліцензування є одним із засобів державного регулювання діяльності господарюючих суб'єктів, яке покликане забезпечити збалансування публічних і приватних інтересів. Цей засіб має гарантувати споживачам відповідність господарської діяльності встановленим критеріям та орієнований на забезпечення єдності вимог до певних процедур. Таким чином, ліцензування здійснюється з метою оцінки реального стану суб'єкта господарювання та його можливостей для здійснення тієї чи іншої діяльності.

Особливу актуальність інститут ліцензування набув з введенням ринкових відносин, появою та легітимізацією різних форм власності, виступаючи, в умовах багатоукладності народного господарства, як засіб попередження будь-якої діяльності, здійснення якої може спричинити шкоду інтересам людини та держави.

Питанням правового регулювання інституту ліцензування **присвячені роботи** Е.Е. Бекірової, В.П. Колосюка та В.В. Дорофієнка, О.В. Красюк, І.Д. Пастуха, І.А. Шамрай, Л.В. Шестак та інших дослідників. Проблематикою обов'язкового медичного страхування опікуються такі вчені як Я.М. Буздуган, М.О. Ковалевський, В.З. Кучеренко, С.Г. Стеценко, В.М. Юрах,